

slagen kon worden, dat Nederland zich moest aanpassen, dat het daarbij sterker zou staan indien het de steun had van Nederlands-Indië, en dat Indië dus het Nederlandse belang zou dienen indien het zich duidelijk losmaakte van Engeland en, ten bewijze daarvan, de Duitse geïnterneerden hun vrijheid hergaf. Die afgezanten werden mr. W. G. F. Jongejan, voorzitter van de in Den Haag gevestigde Ondernemersraad voor Nederlands-Indië, en luitenant-generaal M. Boerstra, oud-commandant van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger.

Op 7 oktober (de dag waarop de tweede groep 'Indische gijzelaars' opgepakt werd) verlieten Jongejan en Boerstra Den Haag. Zij moesten drie weken in Berlijn wachten, reisden via Moskou naar Tokio en meldden zich daar op 14 november bij de Nederlandse gezant, generaal-majoor b.d. J. C. Pabst. Telegrafisch vroegen zij om toelating tot Indië waar zij, zo deden zij weten, namens het college van secretarissen-generaal van Starckenborgh wensten te spreken. Deze achtte het onraadzaam, hen tot Indië toe te laten; het was immers duidelijk dat zij alleen met Duitse steun Tokio hadden kunnen bereiken – aan de andere kant had zowel de naam van Jongejan als die van Boerstra in Indië bij diegenen die hen kenden, een uitstekende klank. Van Starckenborgh overwoog nog, hen op een Nederlands oorlogsschip te ontmoeten, maar dat werd door admiraal Helfrich sterk ontraden 'met het oog op de indruk die het op de manschappen zou maken, wanneer ik', aldus later van Starckenborgh, 'zou samenkomen met mensen die *a priori* als verraders werden beschouwd, ik bedoel niet door de vlootvoogd, maar door anderen.'¹ De beste oplossing leek van Starckenborgh dat hij de chef van zijn kabinet, dr. P. J. A. Idenburg, naar Manila op de Amerikaanse Philippijnen zou sturen waar deze dan met Jongejan en Boerstra zou kunnen spreken (Idenburg zowel als Jongejan en Boerstra moesten dan een Amerikaans visum krijgen), maar die opzet moest natuurlijk door de regering goedgekeurd worden. Er ging een telegram naar Londen. Welter deelde de inhoud daarvan op 19 november aan zijn ambtgenoten mee. Welter had geen enkel bezwaar tegen de voorgestelde ontmoeting in Manila, maar Gerbrandy wèl: 'hij ziet', aldus de kabinetsnotulen, 'groot gevaar in de erkenning van de beide heren als afgezanten van Nederland, daar zij in werkelijkheid afgezanten van Seyss-Inquart zijn' (inderdaad, dat waren zij óók). 'Spr. acht de politieke zijde van de zaak zeer bedenkelijk.' Van Kleffens protesteerde: Jongejan en Boerstra waren toch 'volkomen betrouwbare mannen' en ook de secretarissen-generaal, in wier opdracht

¹ Getuige van Starckenborgh, *Enq.*, dl. II c, p. 617.